
CONCIO XXVIII.

THEMA: Ego, sitiendi dabo de fonte aquae
vitae gratis.

(Apoc. XXI, 6).

IDEA CONCIONIS

PROP. Ad Cor Iesu ut exornemur, quia est fons sanctitatis.

DIVISIO. Est fons: I. Altissimus; II. Ditissimus; III. Copiosissimus sanctitatis.

PARS I. Est fons altissimus, idest sanctitatis altissimae: scilicet *a*) Infusae; *b*) Divinae; *c*) Et sanctitatis, quam Christus habet per unionem hypostaticam.

PARS II. Est fons ditissimus; idest sanctitatis: *a*) Confirmantis; *b*) Promoventis; *c*) Et perficientis.

PARS III. Est fons copiosissimus quia: *a*) Manans abunde; *b*) Perpetuo; *c*) Et gratis.

Exordium. Non immerito sub una complectuntur deprecatione et vita et sanctitas, tamquam ab uberrimo Cordis Iesu fonte manantes. Nam vita potest spiritualiter sumi, et sic est fundamentum totius sanctitatis quacum intime nequitur; non enim potest quis in spiritualibus progredi, quod est sanctior effici, nisi vivat per gratiam; nam prius est esse quam operari, iuxta commune estatum.

Sed itidem, nos non sine fundamento inter utramque distinguimus. Nam aliud est vivere, et aliud operari, etsi vita sit operatio quaedam, habitualis nempe. Vita enim potest considerari tamquam radix cuiuscumque operationis vitalis; cuius quidem operationis principium in spiritualibus, est charitas.

Sed sanctitas supponit ac praesefert actus excellentiores virtutum, sive vitam in exercitio, ita ut nequeat dari sanctitas sine vita, et tamen possit quis vivere, nec tamen in sanctitatis viam progrediatur.

Quia ergo sitientes sunt iusti, quibus sanctitas est velut cibus et potus; quia sitientes sunt sancti viatores desiderantes, quantum satis est, conformari illi altissimo exemplari, de quo dicitur « estote ergo vos perfecti sicut Pater vester coelestis perfectus est » (1), en quare ad Cor Iesu huiusce sanctitatis fontem accedentes, sanctitate exornabimur: unde haec

Propositio. *Ad Cor Iesu ut exornemur, quia est fons sanctitatis.*

Oportet in primis, etiamsi sub brevibus, notionem sanctitatis exponere; quae quidem tripliciter dici potest (2). Primo in quantum importat conformitatem affectuum et morum cum lege aeterna: « sanctus dicitur, cuius affectus et mores exacte conveniunt legi aeternae ». Secundo consistit in coniunctione cum Deo per affectum; unde amor Dei dicitur sanctitas. Tertio significat puritatem animi alienam ab omni contagio et labe peccati; ideo Dionisius: « Sanctitas est, ut more nostro loquar, ab omni scelere libera, et omnino perfecta, et omni ex parte immaculata puritas » (3). Ideo Deus est essentialiter sanctus, quia simplicissimus, et ab omni contagio immunitis, nam « omnes affectus eius et omnes eius operationes exactissime legis aeternae rectitudini conformantur » (4); quia « sibi ipsi maxime coniunctus est, tum per naturam suam, tum per affectum amoris »; denique « quia in eo essentialiter rationem voluntatis obtinet, quae simili modo essentialiter congruit cum lege aeterna, quae est in mente Dei » (5).

His accedit D. Thomas dicens: « Quod nomen sanctitatis

(1) MATTH. V, 48.

(2) A LAPIDE in *Eccl.* XLVI, 7.

(3) *De Div. nom.* XII.

(4) A LAPIDE, loc. cit.

(5) Loc. cit.

duo videtur importare, nempe munditiam: dicitur enim sanctum quod a terra terrenisque faecibus est secretum; et firmitatem, quatenus sanctum est Deo cohaerens, addictum, et consecratum » (1). Primum respondet puritati, de qua supra D. Dionisius. Secundum, nempe firmitas, complectitur et conformitatem affectuum et morum cum lege aeterna, et coniunctionem cum Deo per affectum.

De sanctitate ergo in quantum importat munditiam non loquimur; munditia enim in spiritualibus supponit tantum vitam spiritualem, de qua supra (conc. praec.); sed solum in quantum importat firmitatem et progressum in perfectionis viam; eodem sensu quo Christus Patrem rogans pro discipulis ait: « Sanctifica eos in veritate » (2). Nam *to* sanctifica non actum inchoatum, quia iam apostoli erant sancti, sumpserantque paulo ante S. Synaxim, sed proficientem et perfectum significat, iuxta illud (3): « et sanctus sanctificetur adhuc » (4). Et huius sanctitatis est fons Cor Iesu, quod est sanctissimum: « idest sanctum sanctitate omnino perfecta, et connaturali ob unionem hypostaticam » (5): sanctum sanctorum, idest sanctissimum. Unde D. Bernardus: « Ut quid, inquit, ita simpliciter sanctum et absque additamento? Credo quia non habuit quid proprie, digneve nominaret illud eximium, illud magnificentum, illud reverendum, quod de purissima videlicet Virginis carne cum sua anima, unico Patri erat uniendum. Si diceret sancta caro, vel sanctus homo, vel sanctus infans, quidquid tale poneret, parum sibi dixisse videretur. Posuit ergo indefinite: *sanctum*, quia quidquid illud sit, quod Virgo genuit, sanctum procul dubio, ac singulariter sanctum fuit, et per Spiritus sanctificationem et per Verbi assumptionem » (6). Cuius quidem sanctitatis omnimodae, latus apertum est.

(1) II^a-II^{ae}, q. LXXXI, a. 8.

(2) IOANN. XVII, 17.

(3) *Apoc.* XXII, 11.

(4) A LAPIDE, hoc loc.

(5) SUAREZ, Part. III, disp. XVIII, sect. 1.

(6) *Sermo IV super Missus.* Vide A LAPID. in *Luc.* c. I, v. 35.

Divisio. Fons: I. *Altissimus*; II. *Ditissimus*; III. *Copiosissimus*.

PARS I. — FONS ALTISSIMUS.

Cor Iesu est fons altissimus sanctitatis, seu sanctitatis altissimae; est enim fons sanctitatis ipsius Christi, quae in nos effusa est per vulnus Cordis. Quae quidem triplex est; nempe sanctitas infusa, divina, et quam habet per unionem hypostaticam. Audiamus A. Lapide, qui sub titulo: « Triplex Christi sanctitas nobis data » sic alloquitur (1): « Christus, ut homo, triplicem habuit sanctitatem, quam Apostolis et fidelibus communicavit. Prima fuit infusa, scilicet, gratia, charitas caeteraque virtutes animae Christi a Deo in primo conceptionis eius instanti inditae, uti nobis Deus easdem per Christi merita infundit. Secunda fuit sanctitas divina, qua nimirum deitas ipsa sanctissima est et fons omnis sanctitatis hominum et angelorum; hanc enim habuit Christus ut homo per communicationem idiomatum; per hanc enim attributa Deitatis, inter quae unum est sanctitas, vere attribuuntur Christo homini, utpote qui in eadem persona Verbi cum Deitate subsistit. Tertia sanctitas Christi hominis praecise facta est per ipsam eius unionem hypostaticam cum Verbo; per hanc enim praecise humanitas Christi sanctificata fuit effectaque sanctissima; nam etiamsi Christus, ut homo, nullam habuisset gratiam infusam, ipsa tamen eius unio hypostatica cum Verbo summa erat eius sanctificatio et sanctitas. Hinc humanitas Christi, quia Verbo unita, peccare non poterat, eratque plane impeccabilis. Deo gratissima et acceptissima, imo Christus, ut homo, erat Dei Filius non adoptivus ut nos, sed proprius et naturalis ». Huius autem triplicis sanctitatis altissimae rivuli in nos emanant a Christo; nam D. Augustinus exponens illud: « sanctifica eos in veritate », scribit: « sanctifica eos in me, qui

(1) Nota in *Ioann.* XVII, 17, super illud: « sanctifica eos in veritate ».

sum via, veritas, et vita. Fac eos meae bonitatis et sanctitatis participes » (1).

Et revera per Christum facti sumus participes sanctitatis

a) Eius infusae; per eum enim accepimus gratiam virtutes et dona Spiritus Sancti, sive ipsum Spiritum Sanctum, qui est fons totius sanctitatis creatae et increatae: « Paraclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia » (2). In hoc tamen differt quod Christus plenitudinem Spiritus Sancti accepit, seu plenam sanctitatem infusam tamquam universale principium, unde omnes sanctificaremur: « et requiescet super eum Spiritus Domini » (3); nos autem ex parte tantum dona Spiritus Sancti suscipimus: « Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiae; alii autem sermo scientiae secundum eundem Spiritum » (4).

b) Deinde sanctitas Christi divina data est nobis ab ipso, non in sensu formali, sic enim attributa divina incommunicabilia sunt, sed solum participative, in quantum natura humana, cuius sumus supposita, in homine Christo fuit sancta sanctitate divina Verbi, quod est suppositum eius. Unde S. Leo: « Agamus ergo dilectissimi gratias Deo Patri per Filium eius in Spiritu Sancto; qui propter multam charitatem suam, qua dilexit nos, misertus est nostri; et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo, ut essemus in ipso nova creatura novumque figmentum » (5).

c) Tandem sanctitatis, quam Christus habet per unionem hypostaticam facti sumus participes in sensu quo, sicut ille per hanc unionem et ut Deus et ut homo est Filius Dei naturalis, per ipsam nos in Christo facti sumus filii Dei adoptivi, iuxta illud: « videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur et simus » (6). Unde S. Leo: « Depo-

(1) *Tract.* C. VIII.

(2) *IOANN.* XIV, 26.

(3) *ISAI.* XI, 2.

(4) *I Corinth.* XII, 8.

(5) *Serm.* I de *Nativ. Dom.*

(6) *I Ioann.* III, 1.

namus ergo veterem hominem cum actibus suis et adepti participationem generationis Christi, carnis renunciemus operibus. Agnosce, o christiane, dignitatem tuam, et divinae consors factus naturae, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire. Memento cuius capitis et cuius corporis membra » (1).

Et ita Cor Iesu est fons sanctitatis altissimae; per vulnus enim lateris in universam manat Ecclesiam ipsa sanctitas, quae plenissime superabundat anima Christi per infusionem; et ipsa sanctitas Verbi, sicut ornavit hominem Christum, facit nos quodammodo participes sanctitatis eius divinae; et sanctitas, quam Christus homo habet per unionem hypostaticam, quam homines elevamur ad filiationem Dei adoptivam.

PARS II. — EST FONDS DITISSIMUS.

Praeterea Cor Iesu est fons sanctitatis locupletissimus, quo fideles eius ditantur et replentur et perficiuntur. Christus namque, ille est unus, quem Daniel appellat: « Sanctum sanctorum, et iustitiam sempiternam, idest sanctitatem » (2) et S. Dionisius hunc vocat « sanctitatis fontem, qui replet nos sanctitate » (3) « Filius enim, ait S. Cyrillus, non sic, sed ut sanctitatis fons, ex propria potestate sanctificat discipulos » (4). Quod quidem SS. Cor Iesu triplici modo facit, scilicet: confirmando, promovendo et perficiendo eos in sanctitate (5). Hinc apparet quod sit fons locupletissimus sanctitatis confirmantis, promoventis et perficientis.

a) Et primo in sanctitate firmat: « Confirmat autem iustos Dominus » (6); idest « potentia et fortitudo peccatoris

(1) Eod. loc. cit.

(2) IX, 24.

(3) *Eccles. Hier. c. IV.*

(4) *Lib. IV thesauri, c. I.*

(5) A LAPIDE in *Ioann. XVII, 17.*

(6) *Psalm. XXXVI, 17.*

facile deficient, quia nititur brachio carnis, nec divitiae illum iuvare poterunt. Iusti autem fortitudo et potentia non potest deficere quia nititur brachio Dei. Deus autem, qui amicus iustorum est, illum confirmat, vel ut clarius rem explicat vox hebraica: sustentat ». Ita A Lapide. Et non solum sustentat, seu custodit ab iniquorum impetu, et liberat a manibus eorum, sed in bono firmat, et in sanctitate inita sustentat. Quo sensu D. Paulus ait: « Qui (Dominus noster Iesus Christus) et confirmabit vos usque in finem sine crimine » (1). « Id est quantum est ex parte sua gratiam dabit, quae vos confirmare possit, et actu confirmabit, si eam recipere, si ea uti et vos confirmare in Christi fide et charitate volueritis. Confirmabit, inquam, ad hoc ut sitis et persistatis usque in finem vitae sine crimine, idest inculpati » (2). Et hoc facit quia « Fidelis autem Deus est: qui confirmabit vos, et custodiet a malo » (3); nam Deus ita faciet ut, quia fidelis est et verax, opus fidei et salutis, quod in nobis orsus est, confirmet, perficiat et absolvat iuxta Chrysostomum.

b) Deinde est fons locupletissimus, quia sanctitatis promoventis est fons: « Ego veni, ut vitam habeant » (4). Sed non qualemcumque vitam, non incipientem, non tantum confirmantem, sed modo perfectiorem; « et abundantius habeant ». « Ego veni ut dem fidelibus vitam non aliqualem, sed praestantem, eximiam, abundantem, novam, modum excedentem, ut scilicet abundet mea doctrina et gratia, per eamque in spiritu vegeti, laeti, pingues et abundantes donis spiritualibus vivant tum in hoc saeculo per gratiam, tum in futuro per gloriam » (5). Per sanctitatem promoventem, a Corde Iesu quasi manuducimur per invidia, per aspera et difficilia humanae fragilitati in sanctitatis apicem, et illuminati splendoribus lucis eius, et capti dulcedine communicationis

(1) *I Corinth. I, 8.*

(2) A LAPIDE *super Paulum hoc loc.*

(3) *II Thessal. III, 3.*

(4) *IOANN. X, 10.*

(5) A LAPIDE.

ipsius, et confisi, innixique brachio potentiae eius, ut a terrenis omnibus abstrahamur affectibus, numquam retro, sed ultra semper aspicientes et procedentes.

c) Tandem Cor Iesu est fons sanctitatis perficientis; idest ita reddentis animas perfectas per omnimodam, quantum fas est, munditiam a terrenis, et per conformitatem actionum cum lege, et per affectus coniunctionem, ut de his dicatur, sicut olim, quod sunt viri iuxta cor Dei (1). Nam a Corde Iesu non solum gratia, qua ad culmen sanctitatis quis promoveatur, oritur; sed elementa quibus de facto perficimur, aqua scilicet qua abluimur et sanguis quo dedicamur et Deo intime coniungimur. « Non casu et simpliciter hi fontes scaturierunt, sed quoniam ex ambobus Ecclesia constituta est. Sciunt hoc initiati: per aquam enim regenerati, sanguine et carne nutriti sunt. Hinc misteria ortum habent, ut quoties ad admirandum calicem accedis, tamquam ab ipso latere hauriens accedas » (2).

PARS III. — EST FONS COPIOSISSIMUS.

Restat nobis considerandum quomodo Cor Iesu sit fons copiosissimus sanctitatis, quod quidem tripliciter assequimur.

a) Primo quia est fons manans abunde. « In die illa erit fons patens domui David et habitatoribus Hierusalem in ablutionem peccatoris et menstruatae » (3). Erit fons patens; hoc enim interest inter fontem et puteum, quod hic aquam occulte continet et secreto per venam dimittit, vel aegre ab eo hauritur; fons autem sponte aqua manat, et palam. Similiter Cor Iesu est fons sanctitatis manans abunde quia non pro aliquibus, sed pro omnibus, iustis scilicet, et peccatoribus manat. Unde quod sit fons patens Ecclesiae, quae significatur per civitatem Hierusalem: Ecclesiae enim membra in hac

(1) I Regum XIII, 14.

(2) CHRYSOSTOM. Hom. LXXXIV in Ioann. c. XIX.

(3) ZACH. XIII, 1.

fonte mundantur si peccatores fuerint, et perficiuntur, seu decorantur si iusti sint; ita ut omnis sitis perfectionis expleatur, prouti patet de eminentioribus sanctis, iuxta illud: « si quis sitit, veniat ad me »: et hoc quia in Corde Iesu et per illud non datur nobis tantum sanctitas ad mensuram, sed ipsum receptaculum sanctitatis. Et ideo est fons manans abunde, quia palam et in omnes manat, quia animum omnino explet, quia tandem ipsius divinae sanctitatis est fons copiosissimus, ideoque indeficiens et immensus; talis enim est Deus.

b) Qui quidem numquam deficiet, ita namque et manat, et manet perpetuo: « Ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi » (1). Vobiscum sum; idest: « tum qua Deus, tum qua homo per praesentem opem, gratiam, robur, consolationem, directionem, liberationem, quam vobis et vestris successoribus semper afferam, per quam vobis omnia difficilia reddam facilia » ait S. Chrysostomus (2). Et usque ad consummationem saeculi; idest semper et totius animae fidelis vitae temporalis decursu, et totius Ecclesiae militantis statu. Unde S. Hieronymus: « Qui usque ad consummationem saeculi se cum discipulis futurum esse promittit, et illos ostendit semper esse victuros, in suis posteris et successoribus, et se numquam a credentibus recessurum ».

« Hac de causa Christus voluit in venerabili Eucharistiae Sacramento iugiter manere in Ecclesia, immo et in ecclesiis omnibus et singulis usque ad finem mundi. Sicut enim Christi humanitas et deitas gloriosa est in coelo, adoraturque visibiliter ab angelis et sanctis, sic eadem et in Eucharistia, sed occulta sub speciebus panis et vini, ideoque invisibilis, ibique adoratur, imo manducatur a fidelibus, ut animabus eorum omne id praestet, quod panis et vinum praestat corporibus, puta, omne nutrimentum, omnem vigorem, omne robur, omnem suavitatem, omnes delicias, omne gaudium » (3).

(1) MATTH. XXVIII, 20.

(2) A LAPIDE, hoc loc.

(3) A LAPIDE, loc. cit.

c) Est tandem fons manans gratis: « quia licet iusti suis bonis operibus mereantur vitam aeternam, haec tamen dicitur, et revera est gratia; primo respectu laboris eorum, qui in se exiguus est nec dignus tanto praemio, non enim sunt condignae passionibus huius temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis. Secundo respectu primae gratiae ex qua profluunt bona opera: haec enim omnino gratis datur » (1). Unde Apostolus: « gratia autem Dei sum id quod sum » (2). Et hoc sensu Cor Iesu est fons manans gratis; ab eo enim fluunt omnes gratiae, quibus iusti bonum exiguum respectu tanti praemii operantur. Unde: « sine me nihil potestis facere » (3); idest absque meo auxilio, nihil supernaturali praemio dignum potestis facere. Et similiter a Corde Iesu orta fuit prima gratia redemptionis per meritum sanguinis eius effusi, et prima gratia, sive vocationis, sive regenerationis spiritualis, quae fuit velut radix caeterarum, et principium operationis cuiuscumque in vita gratiae. Ideo: « gratia et veritas per Iesum Christum facta est » (4).

Consequentia. Ergo ad Cor Iesu, ut exornemur sanctitate, adire compellimur: ad hoc enim elegit nos Deus ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius. Si enim populo Israelitae, qui lege premebatur dictum fuit, « sancti eritis, quia ego sanctus sum »; quanto magis populus christianus, qui gratia et charitate informatur, debet sanctificari? Ille sub iugo legis erat; nos sub libertate, qua Christus nos liberavit. Ille in figura Redemptorem vidit, ideo expectavit; nos in veritate complectimur, idcirco saturamur. Saturamur, inquam, quotiescumque, ad petram accedentes, de petra bibimus; petra enim est Christus.

Affectus. Surge igitur, amica Christi, esto sicut columba nidificans in summo ore foraminis; ibi, ut passer inveniens

(1) A LAPIDE in Apocal. XXI, 6.

(2) I Corinth. XV, 10.

(3) IOANN. XV, 5.

(4) IOANN. I, 17.

domum, vigilare non cesses; ibi tamquam turtur casti amoris pullos absconde; ibi os appone, ut haurias aquas de fontibus Salvatoris; hic enim est fons egrediens de medio paradisi, qui in quatuor divisus capita et in corda devote diffusus, foecundat et irrigat universam terram » (1).

Deprecatio. O Salvator hominum, Christe Iesu, cuius opus redemptio nostra est, cuius imitatio tota perfectio est, aperi mihi, obsecro, sanctissimum Cor tuum, ianuam vitae et fontem aquae vivae, ut per illud ad tui notitiam ingrediar, et aquam verae virtutis, omnem sitim rerum temporalium extinguentem, bibam (2).

(1) D. BONAVENTURA, tom. I *In ligno vitae*.

(2) Ex P. ALVAREZ S. I.

